

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2017 ЄВДОКИМОВ В. В., ДЗЮБЕНКО О. М.

УДК 657.62:630*67

Євдокимов В. В., Дзюбенко О. М.

Економічний аналіз в системі фінансового планування діяльності лісогосподарських підприємств

Метою статті є розробка організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового плану лісогосподарських підприємств як результату фінансового планування. Обґрунтовано важливість фінансового планування як основи вироблення управлінських рішень щодо фінансового потенціалу. Наведено характеристику етапів розвитку та значення фінансового потенціалу в країнах світу. Розглянуто етапи прогнозування як основи фінансових планів підприємств. Досліджено склад підсистем, методів і функцій фінансового планування, що виділяються в науковій літературі. Визначено місце економічного аналізу у фінансовому плануванні та в системі фінансового планування господарської діяльності підприємства. Визначено напрями розкриття інформації у фінансовому плані лісогосподарського підприємства: формування фінансових результатів, розрахунки з бюджетом, рух грошових коштів, капітальні інвестиції, коефіцієнтний аналіз, фінансовий стан лісогосподарського підприємства, розшифрування окремих статей. Напрямом подальших досліджень є визначення порядку застосування аналітичних процедур за кожним із зазначених напрямів прояву економічного аналізу для обґрунтування напрямів застосування аналітичних процедур для оцінки фінансового потенціалу на основі фінансових планів лісогосподарських підприємств. Це дозволить сформулювати інформаційний простір управління фінансовим потенціалом лісогосподарського підприємства для досягнення тактичних і стратегічних цілей.

Ключові слова: економічний аналіз, фінансовий потенціал, принцип безперервності діяльності, лісогосподарське підприємство, фінансовий стан підприємства.

Рис.: 1. Табл.: 4. Бібл.: 13.

Євдокимов Віктор Валерійович – доктор економічних наук, професор, ректор, Житомирський державний технологічний університет (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: rector@ztu.edu.ua

Дзюбенко Олег Миколайович – здобувач, кафедра обліку та аудиту, Житомирський державний технологічний університет (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

УДК 657.62:630*67

Євдокимов В. В., Дзюбенко О. М. Экономический анализ в системе финансового планирования деятельности лесохозяйственных предприятий

Целью статьи является разработка организационно-методических положений экономического анализа финансового плана лесохозяйственных предприятий как результата финансового планирования. Обоснована важность финансового планирования как основы выработки управленческих решений относительно финансового потенциала. Приведена характеристика этапов развития и значение финансового потенциала в странах мира. Рассмотрены этапы прогнозирования как основы финансовых планов предприятий. Исследован состав подсистем, методов и функций финансового планирования, выделяемых в научной литературе. Определено место экономического анализа в финансовом планировании и в системе финансового планирования хозяйственной деятельности предприятия. Определены направления раскрытия информации в финансовом плане лесохозяйственного предприятия: формирование финансовых результатов, расчеты с бюджетом, движение денежных средств, капитальные инвестиции, коэффициентный анализ, финансовое состояние лесохозяйственного предприятия, расшифровка отдельных статей. Направлением дальнейших исследований является определить порядок применения аналитических процедур по каждому из указанных направлений проявления экономического анализа для обоснования направлений применения аналитических процедур для оценки финансового потенциала на основе финансовых планов лесохозяйственных предприятий. Это позволит сформировать информационное пространство управления финансовым потенциалом лесохозяйственного предприятия для достижения тактических и стратегических целей.

UDC 657.62:630*67

levdokymov V. V., Dzyubenko O. M. Economic Analysis in the System of Financial Planning of Forestry Enterprises

The aim of the article is to develop organizational and methodological provisions of economic analysis of forestry enterprises' financial plans as a result of financial planning. The importance of financial planning as a basis for developing managerial decisions regarding the financial potential is substantiated. The characteristic of the development stages and the importance of financial potential in countries of the world is given. The stages of forecasting as the basis of enterprises' financial plans are considered. The composition of the subsystems, methods and functions of financial planning highlighted in the scientific literature is investigated. The place of economic analysis in financial planning and in the system of financial planning of an enterprise's economic activity is determined. There identified the directions of information disclosure in a financial plan: formation of financial results, budget settlements, cash flow, capital investments, ratio analysis, financial status, breakdown of individual items. The prospect for further research is to determine the order of applying the analytical procedures for each of these directions of economic analysis to justify the application of the analytical procedures for assessing financial potential on the basis of financial plans of forestry enterprises. This will allow to create information space for managing the financial potential of a forestry enterprise to achieve its tactical and strategic goals.

Keywords: economic analysis, financial potential, principle of business continuity, forestry enterprises, financial status of an enterprise.

Fig.: 1. Tbl.: 4. Bibl.: 13.

levdokymov Viktor V. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Rector, Zhytomyr State Technological University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: rector@ztu.edu.ua

Ключевые слова: экономический анализ, финансовый потенциал, принцип непрерывности деятельности, лесохозяйственные предприятия, финансовое состояние предприятия.

Рис.: 1. Табл.: 4. Библ.: 13.

Евдокимов Виктор Валерьевич – доктор экономических наук, профессор, ректор, Житомирский государственный технологический университет (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

E-mail: rector@ztu.edu.ua

Дзюбенко Олег Николаевич – соискатель, кафедра учета и аудита, Житомирский государственный технологический университет (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

Dzyubenko Oleg M. – Applicant, Department of Accounting and Auditing, Zhytomyr State Technological University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

Вступ. Система економічного аналізу фінансового потенціалу не формує комплексної інформації для забезпечення тактичних і стратегічних цілей підприємства без взаємодії з іншими інформаційними підсистемами управління, зокрема, бухгалтерського обліку, внутрішнього аудиту та фінансового планування. Це дозволить виявити та попередити різноманітні загрози фінансовому потенціалу лісгосподарського підприємства, а також визначити його відповідність для досягнення тактичних і стратегічних цілей господарської діяльності.

Особливо гостро в сучасних динамічних умовах стоїть питання фінансового планування й відповідного економічного аналізу як інструменту забезпечення та оцінки виконання фінансового плану лісгосподарського підприємства в контексті оцінки та прогнозування стану фінансового потенціалу. Адже «лише за умови розробки ефективного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства можлива його адаптація до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища на основі забезпечення виробничої та фінансової гнучкості, обґрунтованої достатнім рівнем фінансових можливостей та наявністю реальних перспектив фінансового розвитку» [12].

Це питання особливо актуалізується при нестачі фінансових ресурсів для забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства. На цьому питанні також зупиняються вітчизняні дослідники, вказуючи, що «при гострій нестачі власних доходів для розвитку позикові джерела інвестування залишаються важкодоступними основній масі підприємств. З огляду на це, у посткризових умовах важливою особливістю формування фінансового потенціалу і системи стратегічного фінансового планування стає механізм адаптації планів підприємства до змінних зовнішніх умов розвитку. Отже, побудова ефективної системи планування фінансового потенціалу підприємств реального сектора економіки набуває нині особливої актуальності» [5]. Зазначене актуалізує розробку організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового плану лісгосподарських підприємств як результату фінансового планування.

Аналіз останніх досліджень. Питання фінансового планування та місця в ньому економічного аналізу досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими, які визначили його організаційні та методологічні положення та виявили напрями застосування аналітичних процедур на всіх етапах фінансового планування. Серед них можна

зазначити роботи М. Альберт, Г. Азаренкової, О. Бандурки, М. Білик, І. Бланк, О. Васуренка, О. Вовчак, О. Калініченка, О. Колодізева, О. Криклій, О. Крухмаль, С. Лаптева, Ч. Лі, Н. Маслак, М. Мескон, М. Поморіна, Н. Погореленко, А. Поддєрьогіна, О. Пожара, А. Рогового, Б. Сюркала, Дж. Фіннерті, Д. Хан, Ф. Хедоурі.

Метою статті є розробка організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового плану лісгосподарських підприємств як результату фінансового планування.

Виклад основного матеріалу. Багатоаспектний прояс фінансового потенціалу вимагає прогнозування його складових у діяльності лісгосподарського підприємства. Прогнозований стан фінансового потенціалу дозволить виявити потребу в ресурсах фінансових ресурсах, можливі джерела їх залучення та ідентифікувати можливості для підвищення рівня фінансових результатів у майбутньому. Фінансове планування господарської діяльності є залежним від цілей, що передбачені стратегією розвитку підприємства, та визначається прогнозами впливу зовнішнього середовища на бізнес-процеси. Зважаючи на це, економічний аналіз фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства є однією зі складових фінансового планування та дозволяє як оцінити його результати, так і сформулювати інформаційне забезпечення та виявити еталонну модель стану фінансового потенціалу для формування прогнозів розвитку господарської діяльності.

«Формування стратегії управління фінансовим потенціалом має включати такі складові: діагностика та прогнозування фінансового потенціалу підприємства; стратегічне і тактичне планування; вибір ефективних фінансових інструментів, у тому числі в рамках прийнятих інвестиційних рішень; управління фінансовими ризиками; податкове планування; організаційно-правове оформлення та подальший контроль фінансових потоків. Необхідно зазначити, що названі елементи стратегії управління фінансовим потенціалом зрештою визначають конкурентоспроможність будь-якого підприємства, що має своєю метою вилучення позитивного економічного ефекту. Досягнення саме цієї мети і повинна забезпечити в перспективі система менеджменту в цілому» [12].

Біла О. зазначає, що «планування – це процес перетворення цілей підприємства в прогнози та плани, процес визначення пріоритетів, засобів та методів їх досягнення. Фінансове планування у теоретичному аспекті розгляда-

ють як найвагомішу та невід'ємну частину загального планування діяльності підприємства. На підприємство майже завжди впливає нестабільність зовнішнього середовища, невизначеність умов господарювання, тому ефективність роботи підприємства багато в чому залежить від стану фінансового планування на підприємстві. Чим вищий рівень невизначеності, тим більшого значення набуває планування, а від його правильності та точності прогнозу залежать успіхи або невдачі підприємницької діяльності» [2, с. 15].

Важливість планування як основи вироблення управлінських рішень щодо фінансового потенціалу обумовлена сучасними умовами господарювання. Проте власне планування господарської діяльності є не новим механізмом управління господарською діяльністю. В табл. 1 наведено характеристика етапів розвитку та значення фінансового потенціалу в країнах світу (табл. 1).

Сьогодні фінансове планування має забезпечити формування та виконання стратегічних цілей розвитку підприємства. Попри те, що лісогосподарські підприєм-

Таблиця 1

Етапи розвитку фінансового планування в країнах світу

Етап	Період	Характеристика
I	80-ті роки XIX – початок XX ст.	бурхливий розвиток промисловості на території Європи і США вимагав планування витрат виробництва для вибору економічно вигідних технологій
II	50-70-ті роки XX ст.	виникнення жорсткої конкуренції серед закордонних підприємств у зв'язку з бурхливим розвитком промисловості призводить до необхідності планування не тільки виробничих витрат, але і витрат на вивчення ринків збуту і обслуговування каналів просування продукції (послуг). Тобто виникає необхідність планування витрат на виробництво і реалізацію продукції, контролювати обсяги виготовленої і реалізованої продукції. На початку 70-х років XX ст. насиченість зарубіжних ринків призвела до виникнення проблем зі збутом продукції. Компаніям було недостатньо використовувати нові інструменти і канали просування товарів, виникла необхідність прогнозування попиту на продукцію не тільки на рік, а і на більш тривалі періоди, навіть до 10 років. Відповідно розширювалися і горизонти планування, до того ж з'явилася орієнтація на цільовий характер. Таким чином, планування почало якісно змінюватися: замість довгострокового виникло стратегічне планування з новими функціями
III	70-ті роки XX ст. по теперішній час	для успішної роботи підприємства на ринку планування має охоплювати не тільки функціональні галузі діяльності, а й орієнтуватися на ринкові цілі бізнесу, тобто бути стратегічним

Джерело: сформовано авторами на основі [11, с. 8–10]

ства мають необмежений доступ до лісових ресурсів, розвиток стратегії та фінансового планування на її основі є основою управління лісогосподарською діяльністю. Адже підприємства галузі мають забезпечити не лише лісозаготівлю, але й відновлення лісових ресурсів для забезпечення безперервності діяльності. Своєю чергою, економічний аналіз фінансових планів дозволяє робити висновки про безперервність функціонування лісогосподарського підприємства, що є вкрай важливим як для держави, що виступає власником, так і бізнес-одиниць, які виступають контрагентами, та суспільства, що вимагає дотримання цілей сталого розвитку суспільства.

«У світовій практиці вироблені дієві техніки управління фінансами підприємства як у довгостроковій, так і короткостроковій перспективі: довгострокове планування та аналіз фінансового стану на основі достовірної фінансової звітності та методів прогнозування господарської діяльності; короткострокове бюджетне управління прибутковістю діяльності, грошовими коштами й економічним потенціалом» [12].

Фінансові плани виступають своєрідним джерелом інформації оцінки фінансового потенціалу з позиції врахування факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. «Важливою складовою проведення аналітичної оцінки і ви-

явлення напрямів щодо зміцнення фінансового потенціалу є інформаційне забезпечення. Основною вимогою до інформації є її достовірність, а також те, як цей критерій визначає результативність обґрунтованих управлінських рішень і їх практичного застосування. Особливо актуальним є питання щодо перевірки зовнішньої інформації, а також перевірки репутації інвестора з метою унеможливлення економічного шахрайства через процес інвестування. Аналіз різних підходів оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств дозволив сформувати власну позицію, яка ґрунтується на тому, що для її проведення необхідно використовувати комбінований метод, який включав би оцінку фінансової стійкості, ділової активності та потенційних можливостей підприємства у залученні фінансових ресурсів і вдосконаленні процесу їх використання у напрямі забезпечення фінансової безпеки» [13].

Зважаючи на викладене, фінансовий потенціал на основі фінансової звітності не дозволяє здійснити оцінку дотримання принципу безперервності. Досить вдало в цьому контексті фінансове планування охарактеризував С. М. Бортнік: «у сучасних умовах господарювання порівняння фактичних даних результатів виробничої діяльності з даними минулого періоду є ознакою пасивного, ґрунтованого на реактуванні, підходу до управління господарською ді-

яльністю. Навіть існування ідеальної системи звітності не допоможе за неадекватної методики проведення фінансового планування й контролю, за яким можна було б визначити, позитивними чи негативними є результати діяльності. Саме тому фінансове планування, побудова планових показників, з якими порівнюються фактичні дані у звітні періоди, є найкращим варіантом фінансового контролінгу на підприємстві. Завдяки вдосконаленню системи фінансового планування підприємство зможе не тільки досягти

поставлених цілей та покращити усі показники виробничо-господарської діяльності, а й збільшити прибутки порівняно з попередніми роками» [3].

Це питання особливо гостро стоїть стосовно прогнозування фінансового потенціалу для виконання стратегічних і тактичних цілей господарської діяльності лісогосподарського підприємства. Основою фінансового плану є фінансове прогнозування, яке в цілому можна подати у вигляді сукупності етапів (табл. 2).

Таблиця 2

Етапи прогнозування як основи фінансових планів підприємств

Етап	Характеристика
Збір даних	На першому етапі, збір даних, передбачається отримання даних та перевірка їхньої достовірності. Цей етап є найсумнівнішою частиною всього процесу прогнозування і найважливішим для перевірки, оскільки наступні етапи з однаковим успіхом можуть виконуватися з використанням даних, що стосуються проблеми, так і не відповідних їй. Він супроводжується значними труднощами у зв'язку з відсутністю повної інформації
Редукція даних	На другому етапі, редукція даних, дуже часто виникає ситуація, коли для виконання прогнозу може бути зібрано як занадто багато даних, так і надто мало. Деякі дані можуть ніяк не стосуватися проблеми, що розглядається, будуть лише занижувати точність прогнозу. Інші, навпаки, можуть відповідати проблемі, але тільки в певний період
Побудова моделі та її оцінка	На третьому етапі, побудова моделі та її оцінка, відбувається підбір моделі прогнозу, яка найбільшою мірою відповідає особливостям зібраних даних з метою мінімізації помилок прогнозу. Чим простішою буде модель, тим краще вона сприйматиметься керівництвом підприємства, яке буде відповідати за прийняті рішення, і вищою буде їхня довіра до отриманого прогнозу. Дуже часто потрібно віддавати перевагу не складному прогнозу, який даватиме дещо більшу точність, а більш простому та зрозумілому керівництву компанії. Коли вибраний метод схвалюється керівництвом, то і результати прогнозування використовуються ним активно
Екстраполяція обраної моделі (фактичний прогноз)	На четвертому етапі екстраполяція вибраної моделі, передбачає фактичне отримання необхідного прогнозу, оскільки необхідні дані вже є отриманими, і відповідна модель прогнозу є визначена. Дуже часто для перевірки отриманих результатів використовують дані за недавню минулі періоди, для яких досліджувані величини вже відомі
Оцінка отриманого матеріалу	На п'ятому етапі оцінка отриманого прогнозу полягає у порівнянні обчислених величин. Для цього частина фактичних величин виключається із множини даних, які підлягають аналізу. Після того, як модель прогнозу буде підібрана, виконується прогноз на ці періоди і порівнюється із відомими досліджуваними значеннями

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

Зазначені етапи фінансового прогнозування в контексті складання фінансових планів значно розширюють у контексті застосування відповідних методів і напрямів фінансового планування, що, своєю чергою, виконують відповідні функції. Склад підсистем, методів і функцій фінансового планування, що виділяються в науковій літературі, наведено в табл. 3.

Фактично фінансове планування дозволяє визначити напрями розвитку господарської діяльності лісогосподарського підприємства та сформувати прогнозні значення вартості активів і пасивів підприємства та фінансових результатів. Це, своєю чергою, дозволяє спрогнозувати сукупність факторів впливу на конкретний аналітичний показник фінансового потенціалу й оцінити внутрішні взаємозв'язки між бізнес-процесами. Адаже «фінансове планування включає всі операційні процеси, пронизує і зв'язує в єдиний ланцюг маркетинг, кадрове та виробниче планування. За допомогою фінансового планування конкретизуються намічені прогно-

зи, визначаються взаємопов'язані завдання і послідовність їх реалізації в досягненні обраної мети» [6, с. 120]. З позиції взаємозв'язку фінансового планування та фінансового потенціалу варто зазначити, що фінансове планування визначає розвиток складових фінансового потенціалу та дозволяє спрогнозувати його стан у майбутньому та його місце в розвитку господарської діяльності та її результативності.

Економічний аналіз фінансового потенціалу виконує роль багатопрофільного інструменту. Адаже аналітичний інструментарій використовується на різних етапах фінансового планування. Деякі з дослідників навіть виділяють їх в окремий етап фінансового планування. В табл. 4 наведено підходи вчених до етапів фінансового планування та визначено в них місце економічного аналізу.

«Глибина і ступінь деталізації вивчення підприємства залежать загалом від низки факторів, а саме від визначення причин чинників аналізу й оцінки стану підприємства повноти та ступеня вірогідності інформації про об'єкт дослідження

Підсистеми, методи та функції фінансового планування [1]

Підсистеми фінансового планування		
Підсистеми фінансового планування	Форми розроблених планів	Період планування
1. Перспективне (стратегічне планування)	1. Прогноз звіту про прибутки та збитки 2. Прогноз про рух коштів 3. Прогноз бухгалтерського балансу	3–5 років
2. Поточне планування	1. План доходів та витрат за операційною діяльністю 2. План доходів та витрат за інвестиційною діяльністю 3. План надходження і витрачання коштів 4. Балансовий план	1 рік
3. Оперативне планування	1. Платіжний календар 2. Касовий план	Декада, місяць, квартал
Класифікація методів фінансового планування		
Вихідна позиція для розробки плану	Ресурсний (за можливостями)	
	Цільовий (за потребами)	
Принципи визначення планових показників	Екстраполяційний	
	Інтерполяційний	
Спосіб розрахунку планових показників	Статистичний (пересічних показників)	
	Чинниковий	
	Нормативний	
Функції фінансового планування		
зменшення складності	подолання реально існуючої складності запланованих об'єктів і процесів	
мотивація	ініціювання ефективного використання матеріального й інтелектуального потенціалу підприємства	
прогнозування	якість прогнозу визначає і якість плану	
безпека	облік чинника ризику для його уникнення або зменшення	
оптимізація	забезпечення вибору допустимих і найкращих альтернатив використання фінансових ресурсів	
координація та інтеграція	інтеграція і взаємодія різних сфер діяльності підприємства як у процесі планування, так і в процесі реалізації затвердженого плану	
упорядкування	формування єдиного порядку дії всіх працівників підприємства	
контролю	результативне планування в сучасних умовах невіддільне від системи контролю діяльності, етапів виконання плану, зміни зовнішніх умов функціонування підприємства, що потребують коректування рішення завдань, покладених на фінансове планування	
документування	забезпечення документованого ходу виробничої, маркетингової та фінансової діяльності підприємства	
навчання	планування надає ефект навчання за допомогою вироблення зразків раціональних дій і дає змогу вчитися на помилках	

Джерело: сформовано автором на основі [1; 8, с. 235]

та часу, відведеного для аналізу об'єкта дослідження та мети дослідження. Різними можуть бути і методи фінансового аналізу підприємств, конкретний зміст яких визначається, насамперед, специфікою виробничо-комерційної діяльності досліджуваного підприємства. Проте можна сформулювати принципний підхід до визначення потенціалу підприємства поза залежністю від сфер їх ділової активності. Суть його полягає

у послідовній деталізації проведеного аналізу на основі даних зовнішнього та внутрішнього моніторингу підприємств» [4, с. 290]. Зважаючи на складність фінансового потенціалу як об'єкта фінансового планування та економічного аналізу лісгосподарського підприємства, є потреба у взаємодії зазначених підсистем. Це обумовлено ще й тим, що лісгосподарські підприємства залежні від чинників внутрішнього та

Таблиця 4

Місце економічного аналізу в фінансовому плануванні

Етап	Назва	Характеристика	Місце економічного аналізу
1 етап	Аналіз фінансової ситуації	На першому етапі аналізують фінансові показники діяльності підприємства за попередній період. Використовують дані фінансової документації: бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів. Основна увага приділяється таким показникам, як обсяг реалізації, витрати, прибуток. Проведений аналіз дозволяє оцінити фінансові результати діяльності підприємства і визначити проблеми, що стоять перед ним	Економічний аналіз виконує функцію інформаційно-го забезпечення про стан фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства на певну дату. Дає можливість оцінити можливість та стан фінансових ресурсів для досягнення цілей діяльності
2 етап	Розробка загальної фінансової стратегії підприємства	На другому етапі проводять розробку фінансової стратегії та фінансової політики за основними напрямками фінансової діяльності підприємства, скидають основні прогностичні документи, які стосуються перспективних фінансових планів	Економічний аналіз виконує функцію інструменту формування параметрів об'єктів управління для досягнення еталонного стану фінансового потенціалу
3 етап	Складання поточних фінансових планів	На третьому етапі уточнюють і конкретизують основні показники прогностичних фінансових документів за допомогою складання поточних фінансових планів	Поточні фінансові плани є інформаційним джерелом прогнозу фінансового потенціалу
4 етап	Коригування, ув'язування і конкретизація фінансового плану	Четвертий етап передбачає ув'язування показників фінансових планів з виробничими, комерційними, інвестиційними й іншими планами і програмами, що розробляються підприємством	Коригування відбувається на основі прогнозованого фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства
5 етап	Розробка оперативних фінансових планів	На п'ятому етапі здійснюють оперативне фінансове планування, яке визначає розробку поточної виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства і впливає на кінцеві результати його діяльності в цілому	За допомогою аналітичних інструментів оцінюють прогностичні фінансові результати господарської діяльності
6 етап	Аналіз і контроль виконання фінансових планів	Процес фінансового планування на підприємстві завершується аналізом і контролем виконання фінансових планів. Цей шостий етап полягає у визначенні фактичних кінцевих фінансових результатів діяльності підприємства, порівнянні їх із запланованими показниками, виявленні причин відхилень від запланованих показників, у розробці заходів щодо усунення негативних явищ	Економічний аналіз як інструмент оцінки виконання фінансового плану господарської діяльності лісогосподарського підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [7]

зовнішнього середовища. В цьому контексті погоджуємося з вітчизняними вченими В. І. Чобіток, О. В. Астапова: «у сучасних мінливих умовах важливою особливістю формування фінансового потенціалу стає механізм адаптації планів підприємства до змін зовнішніх і внутрішніх умов. Тому важливе теоретичне та практичне значення набуває розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємств як фактора, який відображає наявність і використання власних фінансових ресурсів» [13].

Зважаючи на наведені етапи фінансового планування та місце економічного аналізу в них, варто погодитися із твердженням вітчизняного вченого С. М. Борніка, який вказує: «очевидно, що кожний етап потребує економічно обґрунтованих розрахунків, результати яких повинні піддаватися контролю, аналізу й оперативному регулюванню. У процесі розроблення плану й контролю за ходом його виконання у полі зору фінансиста повинна бути вся різномісна фінансово-господарська діяльність підприємства. Першочерговим його завданням має бути

забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарювання, з максимальним використанням внутрішніх важелів ресурсного забезпечення кругообігу виробничих фондів, підвищення фондівіддачі та рентабельності активів, забезпечення високої ліквідності. Водночас фінансовий менеджер повинен аналізувати доступну інформацію про діяльність конкурентів підприємства, прогнозувати вплив зовнішніх чинників на фінансовий стан підприємства, розробляти запобіжні чи альтернативні заходи, щоб забезпечити фінансову стійкість і конкурентоспроможність» [3].

На основі викладеного вище цілісну модель фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства та її взаємодію можна навести у такому вигляді (рис. 1). «Для забезпечення досягнення оперативних цілей підприємства дієвим інструментом є система бюджетування, яка дозволяє з певною мірою ймовірності забезпечувати відповідний рівень конкурентоспроможності підприємств» [10].

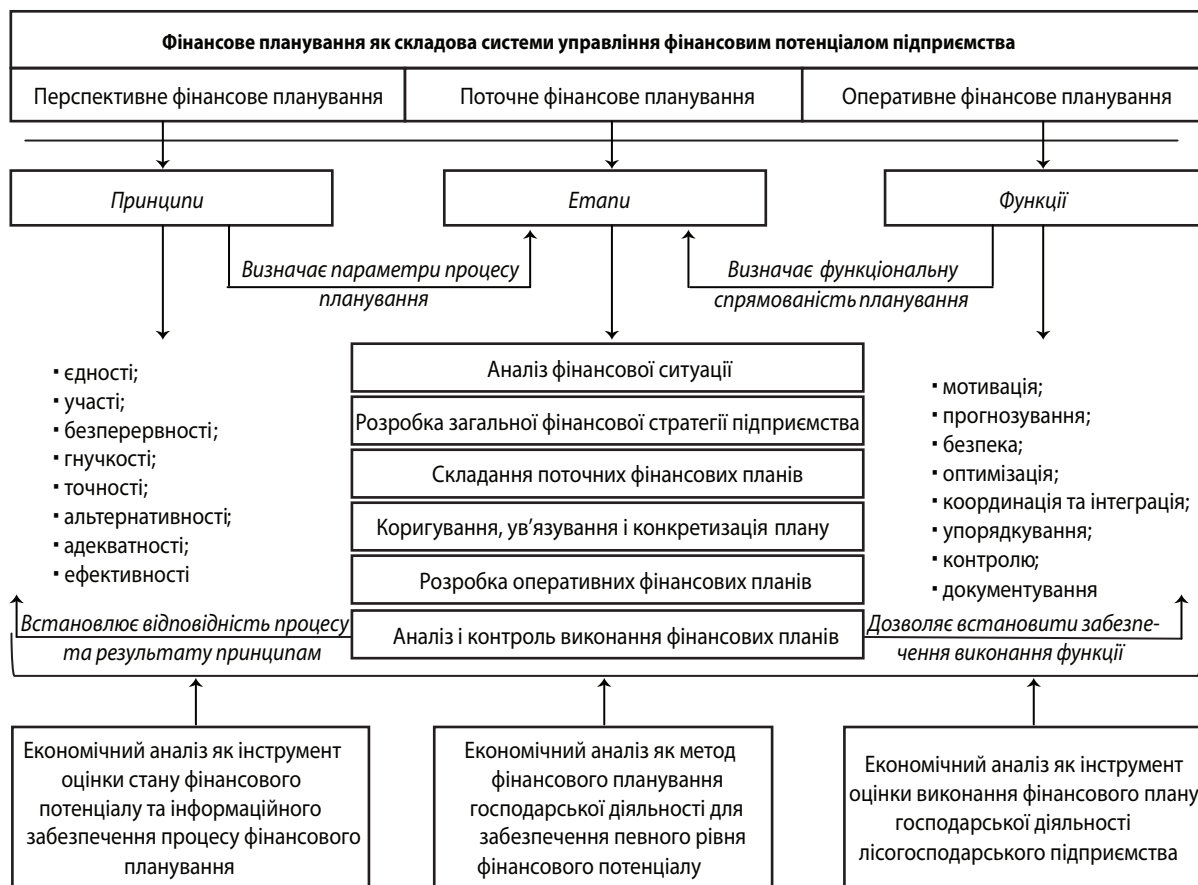

Рис. 1. Місце економічного аналізу в системі фінансового планування господарської діяльності підприємства

Із наведеного рисунку випливає, що економічний аналіз є водночас:

- а) інструментом формування інформаційного забезпечення процесу фінансового планування лісогосподарського підприємства;
- б) механізмом формування еталонного значення показників фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства;

в) інструментом оцінки виконання фінансового плану лісогосподарського підприємства.

Для обґрунтування напрямів застосування аналітичних процедур для оцінки фінансового потенціалу на основі фінансових планів лісогосподарських підприємств визначимо порядок застосування аналітичних процедур за кожним із зазначених напрямів прояву економічного аналізу. Це дозволить сформувати інформаційний простір управ-

ліній фінансовим потенціалом лісгосподарського підприємства для досягнення тактичних і стратегічних цілей.

Перш ніж перейти до розробки аналітичних процедур економічного аналізу фінансового плану лісгосподарських підприємств в контексті прогнозової оцінки фінансового потенціалу, визначимо структуру фінансового плану його зміст та наповнення. Проаналізувавши фінансові плани лісгосподарських підприємств Житомирської області за структурою та змістом, можна визначити такі їх складові:

- *формування фінансових результатів.* В цьому розділі фінансового плану наведено дані щодо доходів і витрат підприємства. Інформація про собівартість реалізованої лісгосподарської продукції наведена у розрізах елементів витрат. Адміністративні витрати деталізуються за такими складовими: витрати на використання службових автомобілів; витрати на консалтингові, аудиторські, страхові, юридичні, інформаційні, організаційно-технічні послуги; витрати на відрядження; витрати на оплату праці; витрати на підвищення кваліфікації працівників підприємства. Витрати на збут наведені в розрізі бізнес-процесів: транспортування, зберігання, реклама. Інші операційні витрати, фінансові й інвестиційні витрати характеризуються в розрізі субрахунків діючого плану рахунків. Крім того, в цьому розділі подається інформація про розрахунок показника EBITDA;
- *розрахунки з бюджетом.* Надається інформація про нараховані та сплачені відрахування частини чистого прибутку державними унітарним підприємствам та їх об'єднанням. Інформація про сплачені податки надається в розрізах податків, які сплачують підприємства лісового господарства, зокрема, податок на прибуток, податок на додану вартість, податок із доходів фізичних осіб, рентна плата за спеціальне користування лісовими ресурсами. Особливою графою наводиться інформація про сплачені податки до місцевих бюджетів. Крім того, в цьому розділі визначають напрями розподілу прибутку на розвиток виробництва, резервний фонд та інші фонди, створені на лісгосподарському підприємстві;
- *рух грошових коштів.* В цьому розділі інформація формується за розрізами, що визначенні Звітом про рух грошових коштів: цільове фінансування, чистий рух грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Особливо прогнозується вплив зміни валютних курсів;
- *капітальні інвестиції.* Надається фінансова інформація про капітальне будівництво, придбання (виготовлення) основних засобів, придбання (виготовлення) інших необоротних активів, придбання (створення) нематеріальних активів, модернізація, модифікація основних засобів, капітальний ремонт. В цьому розділі також зазначаються джерела капітальних інвестицій в роз-

різі залучених кредитних коштів, бюджетного фінансування, власних коштів та інших джерел;

- *коефіцієнтний аналіз.* Розділ присвячений інформації про результати застосування аналітичних показників у розрізі рентабельності та прибутковості, фінансової стійкості та ліквідності, капітальних інвестицій та обмежувальних коефіцієнтів;
- *фінансовий стан лісгосподарського підприємства.* Інформація наведена в розрізі необоротних та оборотних активів, грошових коштів та їх еквівалентів, довгострокових і поточних зобов'язань та забезпечення державних гарантій і субсидій, фінансових запозичень, власного капіталу підприємства;
- окремо до фінансового плану подається *розшифрування окремих статей* в частині доходів, витрат і руху грошових коштів лісгосподарського підприємства.

Усі показники у звіті про виконання фінансового плану наведені в розрізах: факт за наростаючим підсумком з початку року та за звітний період. Особливою є інформація до фінансового плану:

- дані про підприємство, персонал та витрати на оплату праці;
- перелік підприємств, які включені до консолідованого фінансового плану;
- інформація про бізнес;
- діючі фінансові зобов'язання;
- інформація щодо отримання та повернення залучених коштів;
- витрати, пов'язані із використанням власних службових автомобілів;
- витрати на оренду службових автомобілів;
- джерела капітальних інвестицій, капітальне будівництво.

Відповідальність за інформацію, що міститься у звіті про виконання фінансового плану, покладається на керівника підприємства.

Висновки. Зважаючи, на визначені напрями розкриття інформації у фінансовому плані лісгосподарського підприємства, можна констатувати, що цей документ містить всю необхідну інформацію для оцінки прогнозного стану фінансового потенціалу підприємства. Використовуючи фінансовий план на наступний звітний період, аналітик може спрогнозувати стан фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства. Своєю чергою, економічний аналіз дозволяє оцінити можливості підприємства для досягнення планових показників у результативності господарської діяльності лісгосподарського підприємства, що є складовою фінансового потенціалу підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багацька К. В. Фінансове планування як складова фінансового механізму підприємства // Магнолія. 2006. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/20254>

2. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посіб. Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 463 с.

3. Бортнік С. М. Принципи та роль фінансового планування в забезпеченні розвитку підприємства // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2015. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuov/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VNULPM_2015_819_5

4. Бражко О. В. Фінансовий потенціал підприємства як результат взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин. *Прометей*. 2011. № 3 (36). С. 289–292.

5. Васиуренко О. В., Гнип Н. О. Планування фінансового потенціалу підприємства в посткризових умовах // Financial and credit activity problems of theory and practice. 2011. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/28938>

6. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2013. 424 с.

7. Гузенко О. П. Фінансове планування на промислових підприємствах. *Фінанси України*. 2003. № 11. С. 73–76.

8. Зінь Е. А., Турченко М. О. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2011. 310 с.

9. Коркуна Д. М. Фінансове прогнозування як основа фінансових планів підприємства // Видавництво Львівської політехніки. 2008. URL: <http://vlp.com.ua/node/804>

10. Костирко А. Г. Формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств // Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. URL: <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/155-kostirko-a-g-agrolizing-yak-dzherelo-formuvannya-finsovogo-potentsialu-silskogospodarskikh-pidpriemstv>

11. Оганян М. Ш. Совершенствование системы финансового планирования и контроля в организациях: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.10. Екатеринбург, 2014. 190 с.

12. Толпежников Р. О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства // Науково-технічна бібліотека ПДТУ. 2013. URL: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/6155>

13. Чобіток В. І., Астапова О. В. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємств // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/51137>

REFERENCES

Bahatska, K. V. "Finsove planuvannya yak skladova finansovoho mekhanizmu pidpriemstva" [Financial planning as a component of the financial mechanism of the enterprise]. Mahnolia. 2006. <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/20254>

Bila, O. H. *Finsove planuvannya i prohnozuvannya* [Financial planning and forecasting]. Lviv: Kompakt-LV, 2005.

Bortnik, S. M. "Pryntsyty ta rol finansovoho planuvannya v zabezpechenni rozvytku pidpriemstva" [Principles and the role of financial planning in ensuring enterprise development]. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". 2015. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuov/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VNULPM_2015_819_5

Brazhko, O. V. "Finsovy potentsial pidpriemstva yak rezultat vzaiemodii usikh elementiv systemy finansovykh vidnosyn" [The financial potential of the company as a result of the interaction of all elements of the financial relations system]. *Prometei*, no. 3 (36) (2011): 289-292.

Chobitok, V. I., and Astapova, O. V. "Rozrobka stratehii upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstv" [Developing a strategy for managing the financial potential of enterprises]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. 2015. <http://btie.kart.edu.ua/article/view/51137>

Hrynyova, V. M. *Finsy pidpriemstv* [Business Finance]. Kyiv: Znannya-Pres, 2013.

Huzenko, O. P. "Finsove planuvannya na promyslovykh pidpriemstvakh" [Financial planning at industrial enterprises]. *Finsy Ukrainy*, no. 11 (2003): 73-76.

Korkuna, D. M. "Finsove prohnozuvannya yak osnova finansovykh planiv pidpriemstva" [Financial forecasting as the basis of the company's financial plans]. <http://vlp.com.ua/node/804>

Kostyrko, A. H. "Formuvannya i vykorystannia finansovoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv" [Formation and use of financial potential of agricultural enterprises]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2015. <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/155-kostirko-a-g-agrolizing-yak-dzherelo-formuvannya-finsovogo-potentsialu-silskogospodarskikh-pidpriemstv>

Oganyan, M. Sh. "Sovershenstvovaniye systemy finansovogo planirovaniya i kontrolya v organizatsiyakh" [Improving the system of financial planning and control in organizations]: *dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.10*, 2014.

Tolpezhnikov, R. O. "Sutnist ta metodyka otsiniuvannya finansovoho potentsialu pidpriemstva" [Essence and method of estimation of financial potential of the enterprise]. Naukovo-tekhnichna biblioteka PDTU. 2013. <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/6155>

Vasiurenko, O. V., and Hnyup, N. O. "Planuvannya finansovoho potentsialu pidpriemstva v postkryzovykh umovakh" [Planning of the financial potential of the enterprise in the post-crisis conditions]. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2011. <http://fkd.org.ua/article/view/28938>

Zin, E. A., and Turcheniuk, M. O. *Planuvannya diialnosti pidpriemstva* [Planning of enterprise activity]. Kyiv: Profesional, 2011.